

NORGES HØYESTERETT

Den 19. mai 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Bårdsen, Noer og Arntzen i

HR-2016-01085-U, (sak nr. 2016/765), straffesak, anke over dom:

A (advokat Audun Lillestølen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder anke over saksbehandlingen, lovanvendelsen og straffutmålingen i sak om tyveri og misbruk av bankkort.
- (2) Ved Oslo statsadvokatembetes tiltalebeslutning 4. februar 2015 ble A satt under tiltale for åtte grove tyverier, jf. straffeloven 1902 § 257, jf. § 258. Dels gjaldt det at hun skulle ha borttatt bankkort og pinkode fra fire ulike menn, og dels gjaldt det at hun skal ha benyttet bankkortene og pinkodene til å ta ut kontanter fra minibanker. Hun var videre tiltalt for fire grove bedragerier, jf. straffeloven 1902 § 270 første ledd nr. 2, jf. andre ledd, jf. § 271, ved at hun skal ha benyttet bankkortene og pinkodene til å utføre varekjøp. Tiltalt i saken var også B.
- (3) Oslo tingrett avsa 9. april 2015 dom, med slik slutning for så vidt gjelder A:
 - "1. A, født 00.00.1983, er frifunnet for post I e.
 2. A, født 00.00.1983, er dømt for overtredelse av straffeloven § 257, jf. § 258, § 270 første ledd nr. 2, jf. andre ledd, jf. § 271 og § 255 til fengsel i 7 måneder. Varetekt kommer til fradrag med 5 dager.
 3. A, født 00.00.1983, er dømt til å betale erstatning med kr. 10 359,39 til DnB ASA, ref. ØK 2014-5268, kr. 23 253 til Sparebanken Vest, ref. 22182/AHG/20142226 og kr. 1 200 til C.
 4. ...
 5. ...

6. **A, født 00.00.1983, og B, født 00.00.1987, er solidarisk dømt til å betale erstatning med kr. 97 000 til DnB ASA, ref. ØK 2014-9808 og kr. 52 000 til D.**

7. **Fristen for betaling av erstatning idømt i pkt. 3 og 6 er to uker fra forkynning."**

(4) Tiltalens post I e, som A ble frifunnet for, gjaldt tyveri av bankkort og pinkode fra D. Hun ble imidlertid dømt for underslag ved å ha brukt bankkortet til kontantuttak og varekjøp.

(5) A anket over bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Hun begjærte også ny behandling av de sivile kravene. Påtalemyndigheten anket ikke.

(6) Borgarting lagmannsrett avsa 8. mars 2016 dom med slik slutning:

"1. **A, født 00. --- 1983, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 258, jf. § 257 og straffeloven (1902) § 270 første ledd nr. 2, jf. annet ledd, jf. § 271, sammenholdt med straffeloven (1902) § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 7 – syv – måneder. Til fradrag i straffen går 5 – fem – dager for utholdt varetekt, jf. straffeloven (1902) § 60.**

2. **A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale:**

- til DNB Bank ASA 10 359,39 – titusentrehundreogfemtini39/100 – kroner med tillegg av forsinkelsesrenter fra 26.5.14 til betaling skjer.
- til DNB Bank ASA 97 122 – nittisyvtusenett hundreogtjueto – kroner med tillegg av forsinkelsesrenter fra 27.11.14 til betaling skjer.
- til Sparebanken Vest 23 853 – tjuetretusenåttehundreogfemtitre – kroner.
- til D 55 778 – femtifemtusen syvhundreogsyttiåtte – kroner.
- til C 1 200 – tolvhundre – kroner."

(7) Tingretten hadde bedømt kontantuttakene og varekjøpene foretatt med Ds bankkort som underslag. Lagmannsretten endret subsumsjonen til henholdsvis tyveri og bedrageri, slik forholdene var angitt i tiltalebeslutningen.

(8) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen og straffutmålingen. I tillegg er det begjært ny behandling av erstatningskravene. Det er i korte trekk anført:

(9) For så vidt gjelder kontantuttakene og varekjøpene utført med det bankkortet som A er frifunnet for å ha tilegnet seg ved tyveri, er hun i lagmannsretten domfelt for et annet forhold enn det tiltalen gjelder. Tiltalen forutsetter en besittelseskrenkelse overfor D som ikke foreligger når det må legges til grunn at han hadde betrodd A bankkortet og pinkoden. Dersom lagmannsrettens dom må forstås slik at retten har funnet A skyldig i henhold til tiltalens post I e, har lagmannsretten begått en saksbehandlingsfeil ved å prøve et forhold som A er endelig frifunnet for.

(10) Domfellelsen for tyveri av bankkortene og pinkodene bygger på feil anvendelse av bevisbyrdereglene. Straffen er for streng.

(11) Lagmannsretten har avgjort sivile krav som ikke var gjenstand for ny behandling, og som var rettskraftig avgjort.

(12) A har nedlagt slik påstand:

**"Saksbehandlingen: Lagmannsrettens dom oppheves.
Skyldspørsmålet: A frifinnes.
Straffutmåling: A anses på mildeste måte."**

- (13) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle, og har i korte trekk anført:
- (14) Kontantuttakene og varekjøpene utført med Ds bankkort er med rette pådømt i samsvar med tiltalen som henholdsvis tyveri og bedrageri.
- (15) Det hefter ingen feil ved anvendelsen av bevisbyrdereglene eller straffutmålingen. Tingrettens avgjørelse av de sivile krav ble anket av A og kravene er derfor behandlet på nytt i lagmannsretten.
- (16) Påtalemyndigheten har ikke nedlagt formell påstand, men anført at anken bør nektes fremmet.
- (17) *Høyesteretts ankeutvalg* har kommet til at lagmannsrettens dom må oppheves som følge av at lagmannsretten ved bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tyveriene av bankkort og pinkoder, har begrunnet domfellelsen blant annet med å vise til et forhold som A var endelig frifunnet for i tingretten.
- (18) Grunnlaget for post I e i tiltalen, som gjaldt en av fire tiltaleposter om grovt tyveri av bankkort og pinkode, lød slik:

"Torsdag 20. november 2014 i tidsrommet mellom kl. 20.48 og kl 2058 i ---gate 0 i X kommune tilegnet hun seg, i felleskap med en annen, bankkort og pinkode D ved å fjerne bankkortet fra Ds lomme."

- (19) Tingretten frifant A for denne postens del, i det flertallet av dommerne mente det ikke kunne utelukkes at fornærmede hadde gitt kort og kode til A for at hun skulle kjøpe drinker til ham. Frifinnelsen ble ikke påanket av påtalemyndigheten.
- (20) Under behandlingen av de tre postene i tiltalen som gjaldt tyveri av kort og pinkode, uttalte lagmannsretten seg imidlertid også om det fjerde tyveriet, som A var frifunnet for. Lagmannsretten uttalte:

"Lagmannsretten finner det bevist ut over enhver rimelig tvil at A uberettiget har tilegnet seg kortene fra de fire fornærmede etter å ha sett kodene mens de fornærmede brukte kortene, og at hun deretter uten deres samtykke og viten har benyttet kortene til uttak og varekjøp. Lagmannsretten finner uten tvil at A har opptrådt forsettlig og i vinnings hensikt, og at hun således er skyldig i de lovbrudd tiltalen gjelder."

- (21) Også under selve bevisvurderingen, har lagmannsretten en uttalelse som kan tyde på at retten ikke var seg tilstrekkelig bevisst betydningen av at A var frifunnet for den ene av postene. Det heter her:

"Lagmannsretten vil bemerke at det er relativt lite sannsynlig at voksne menn gir fra seg kort og kode til en fremmed kvinne for at hun skal kunne ta ut penger til seg selv som betaling for prostitusjon. At det skal ha skjedd fire ganger - slik A har forklart - finner lagmannsretten helt usannsynlig. Ut fra As egen forklaring var dessuten både C, D og E i nærheten da kontantuttakene skjedde, slik at de like gjerne kunne ha tatt ut pengene selv."

- (22) Lagmannsretten har seinere i dommen, under oppsummeringen av bevisbedømmelsen, kommentert post I e. Lagmannsretten uttaler i denne sammenhengen korrekt at A er endelig

frifunnet for forholdet:

"Tingretten frifant A for tiltalen post I e) - tyveri av Ds bankkort. Frifinnelsen er ikke påanket av påtalemyndigheten, og den posten i tiltalen er rettskraftig avgjort ved tingrettens dom."

- (23) Lagmannsretten har altså uttalt seg forskjellig om samme post ulike steder i dommen. På bakgrunn av at troverdigheten til tiltalte synes bedømt blant annet på grunnlag av et forhold hun var frifunnet for, finner ankeutvalget at det ikke kan ses bort fra at feilen er noe mer enn en lapsus. Lagmannsrettens begrunnelse er dessuten på de ovennevnte punktene i strid med uskyldspresumsjonen, jf. Grunnloven § 96 andre ledd, jf. Den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 6 nr. 2.
- (24) Lagmannsrettens dom må etter dette oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a. På bakgrunn av den nære sammenhengen mellom de ulike postene i tiltalen, har ankeutvalget kommet til at dette må gjelde hele dommen med ankeforhandling, jf. straffeprosessloven § 347.
- (25) Det er da ikke grunnlag for å gå inn på de andre forholdene som er påberopt i anken.
- (26) ~~Kjennelsen~~* *Dommen* er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmannsrettens dom av 8. mars 2016 oppheves.

Ragnhild Noer
(sign.)

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

**Rettet 31. mai 2016 i henhold til straffeprosessloven § 44.*

Ragnhild Noer
(sign.)

Riktig utskrift: